

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/8/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6116218181
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2018:6116218181.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a členov senátu JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. a Mgr. Janky Benkovičovej, vo veci starostlivosti o maloletého X. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako matka, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny G. G., dieťa rodičov - matky S.. H. E., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým po bytom H. X, XXX XX G. G., právne zastúpenej AKMG, s.r.o., Advokátska kancelária so sídlom Dolná 6A, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 800 589 a otca S.. S. A., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom S. XX, XXX XX G. G., o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 17P/4/2016-186 z 21. septembra 2017, takt

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 21. 09. 2017 zveril maloletého X. E., nar. XX. XX. XXXX (ďalej aj „maloletý“, resp. „maloleté dieťa“) do osobnej starostlivosti matky, ktorá bude oprávnená maloletého zastupovať, spravovať jeho veci a majetok (prvý výrok). Súd prvej inštancie uložil otcovi maloletého X. E., nar. XX. XX. XXXX (ďalej aj „otec“) povinnosť prispievať na výživu maloletého X. E., nar. XX. XX. XXXX výživným vo výške 180 Eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky počnúc dňom 01. 10. 2017 (druhý výrok). Styk otca s maloletým upravil súd prvej inštancie tak, že otec je oprávnený stýkať sa s maloletým X. E., nar. XX. XX. XXXX každý nepárny týždeň a to tak, že v piatok o 17.00 h dieťa prevezme pred bytom matky a v nedeľu o 17.00 h dieťa matke na tom istom mieste odovzdá (tretí výrok), pričom otec je oprávnený stýkať sa s maloletým X. E., nar. XX. XX. XXXX každý rok počas letných prázdnin a to tak, že 16. 07. toho ktorého roku o 17. 00 h dieťa prevezme pred bytom matky a 31. 07. toho ktorého roku o 17.00 h dieťa matke na tom istom mieste odovzdá a 16. 08. toho ktorého roku o 17.00 h dieťa prevezme pred bytom matky a 31. 08. toho ktorého roku dieťa matke na tom istom mieste odovzdá (štvrtý výrok). Zároveň otec je oprávnený stýkať sa s maloletým X. E., nar. XX. XX. XXXX každý párný rok počas vianočných sviatkov a to tak, že 23. 12. toho ktorého roku o 17.00 h dieťa prevezme pred bytom matky a 26. 12. toho ktorého roku o 17.00 dieťa matke na tom istom mieste odovzdá (piaty výrok). Okresný súd uložil matke povinnosť styk otca s dieťaťom umožniť a dieťa na styk pripraviť (šiesty výrok).

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (siedmy výrok).

Z odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu vyplýva, že otec dosahuje priemerný mesačný príjem vo výške 1.658,84 Eur.

Matka maloletého dieťaťa (ďalej aj „matka“) od mesiaca máj 2016 poberala nemocenské dávky, pričom do nástupu práceneschopnosti matka dosahovala u zamestnávateľa A. s.r.o., Z. H. X, G. G. priemerný mesačný príjem vo výške 644,59 Eur. Matke bol priznaný invalidný dôchodok vo výške 281,60 Eur mesačne.

Zo správy zo sociálneho zisťovania kolízneho opatrovníka zo dňa 14. 03. 2017 mal okresný súd preukázané, že dňa 21. 03. 2017 bolo vykonané sociálne zisťovanie v domácnosti rodičov a zároveň bol 22. 03. 2017 na úrade vykonaný pohovor s maloletým X.. Matka žije v trojizbovom byte, maloletý má samostatnú izbu, v byte bolo čisto a poriadok. Podľa vyjadrenia matky, striedavá starostlivosť funguje rovnako a podľa matky je problém pri odovzdávaní X., keďže nechce ísť s otcom a plače a matka nie je schopná za takéhoto stavu psychicky pripraviť X. na styk s otcom. Matka preto chce zveriť maloletého X. do svojej starostlivosti.

Otec obýva trojizbový byt, ktorý je zrekonštruovaný, moderne zariadený, v byte bolo čisto a poriadok, maloletý má svoju izbu zariadenú lôžkom, kobercom, nábytkovou zostavou, písacím stolíkom s PC. Pri sociálnom zisťovaní sa otec maloletého vyjadril, že striedavá starostlivosť funguje, niekedy nie. Maloletý navštevuje H. K. S.. H. v O. P. J. N. G. G., kde maloletý X. chodí kvôli výkyvom v správaní. Otec trval na striedavej osobnej starostlivosti. V prípade, ak sa rodičia nedokážu dohodnúť vo veci zverenia maloletého X. do striedavej starostlivosti, prípadne do starostlivosti jednému z rodičov, kolízny opatrovník odporučil vo veci nariadiť znalecké dokazovanie.

Maloletý dňa 22. 03. 2017 pred kolíznym opatrovníkom uviedol, že chodí do F.. ročníka do Základnej školy na S. ulici. V škole sa mu páči, má rád telesnú výchovu, matematiku aj slovenčinu. Po škole chodí na H., zatiaľ ho to baví. V škole hráva G.. K ocinovi a k mamine chodí striedavo už viac rokov, má s tým problém, že musí chodiť raz tam, raz tam. Chcel by bývať u maminy a ocina by chcel pozrieť na sobotu a na nedeľu každý druhý týždeň. Rád chodí k ocinovi, ale radšej by bol u maminy viac. Mamkin priateľ je na neho dobrý, keď mamina nie je doma, tak sa učia, čítajú, pozerajú spolu seriál. S mamou chodia do E. X., kde majú chalupu starkí z maminkej strany. Chodia do V. a do wellness na K. E.. Keď je u ocina, býva mu smutno za maminou, lebo mamina je doma sama. Keď je s ocinom, chodia spolu na chalupu na O.. Z oznámenia N. L. - I. J. V. N., vyhotoveného dňa 05. 06. 2017 S.. K. H., primárom K. Q., súd prvej inštancie zistil, že matka bola opakovane hospitalizovaná na ich K. oddelení, naposledy od 10. 04. do 19. 04. 2017. Aktuálne je jej zdravotný stav kompenzovaný a je spôsobilá zvládnuť starostlivosť o maloleté dieťa.

Prvoinštančný súd zo správy Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou G. G. - ambulancie H. K. X zistil, že maloletý X. je vedený pre K. N. od februára 2017, pričom K. N. boli dominantné v škole, prejavovali sa nedostatočným rešpektovaním autority a konfliktami so spolužiakmi. Vyšetrenie iniciovala matka. Ambulanciu navštevujú obaja rodičia pravidelne a maloletý X. bol v ambulancii 10 krát a s rodičmi preberajú výchovné usmernenia voči synovi. V ambulancii prišli k záveru, že maloletý je H. O. sa rozvíjajúci, v D. X. a F. prejave aj s manipulatívnu zložkou. Manipulatívne správanie bolo zistené dominantne voči matke a voči matke bola zvýšená citová/emočná fixácia. Akcentovaná je výchovná nejednotnosť a nedostatočné pevné výchovné hranice u dieťaťa, ktoré stoja v popredí porúch správania a emotivity. K otcovi má tiež tendenciu k M. a je traumatizovaný V. K. symptomatikou. Zo záveru lekárskej správy vyplýva masívna J. vývinu osobnosti dieťaťa na pozadí J. terénu osobnosti. Osobnosť je detská, vo vývine toho času bez výraznejších porúch správania a emotivity. Z odporúčania vyplynula striedavá starostlivosť aj naďalej, nakoľko X. obaja rodičia saturujú dostatočne. Matrimoniálne nezhody medzi rodičmi by nemali zasahovať do výchovnej starostlivosti o dieťa.

Súd prvej inštancie z výpovede maloletého X. uskutočneného dňa 17. 08. 2017 na Okresnom súde Banská Bystrica zistil, že maloletý „ukončil F.. ročník základnej školy, vysvedčenie mal dobré, bol s vysvedčením spokojný, taktiež rodiča. S maminkou a ockom nežijú v jednom byte a on je v súčasnej dobe v striedavej starostlivosti rodičov tak, že jeden týždeň je s maminkou a jeden týždeň s ockom. Cez prázdniny bol s ocinom na dovolenke v Y.. S ockom chodia na výlety, ocko varí, perie, upratuje a vie aj žehliť. Taktiež maminka varí a perie, niekedy jej pomáha s upratovaním. Nechce byť v striedavej starostlivosti, pretože mu je smutno za maminkou a taktiež ďalším dôvodom, prečo nechce byť v striedavej starostlivosti je to, že maminka je na neho milšia a ocko na neho kričí, keď niečo zlé spraví. Ocko je prísnejší ako maminka, má radšej maminku z dôvodu, že je k nemu milšia. Milý vie byť aj ocko, ale nie tak, ako maminka. Ak nebude v striedavej starostlivosti, s ockom by bol každú druhú sobotu a nedeľu. Ockovi sám nepovedal, že nechce byť týždeň u neho a týždeň u maminy a nevedel sa vyjadriť, prečo mu to nepovedal. Maminka býva chorá, ale nie často, niekedy býva aj v nemocnici, ale dlho už nebola. V prípade, že by maminka musela ísť do nemocnice, išiel by k ocinovi, alebo k starkej. Nemyslí si, že ockovi bude za ním smutno, keď nebude striedavka, ale jemu za ním smutno nebude. Za maminkou mu je smutno, lebo maminka je vždycky doma sama, maminku má radšej ako ocina. S maminým priateľom vychádza dobre, je na neho dobrý. Jeho priáním bolo, aby bol u maminy a to viac ako s ocinom a má o tom takú predstavu, že jeden týždeň, potom tých ďalších 5 dní bude s maminou a v sobotu a nedeľu bude s ocinom. V zime športuje na N., čo ho baví, v lete ho baví U. a N.. Futbal ho až tak nebaví, ale zahrá si ho. Ocka baví cyklistika, lyžovanie a volejbal. To, čo povedal si nerozmyslel.“

Okresný súd zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky s prihliadnutím na vek maloletého X. a jeho citovú naviazanosť na matku. Podľa názoru okresného súdu je výchovné prostredie matky v súčasnej dobe vhodnejšie aj napriek tomu, že sa doposiaľ dlhodobo realizovala striedavá starostlivosť v týždenných intervaloch, s čím maloletý X. nemal výraznejšie problémy. Otec maloletého X. zabezpečil po bytovej, materiálnej, výchovnej a aj citovej stránke potreby maloletého X.. Podľa názoru okresného súdu „vzhľadom na vek maloletého X. a na jeho väčšie inklinovanie k matke je potrebné zabezpečiť potreby maloletého dieťaťa výraznejšie po citovej stránke. Maloletý X. má X rokov a preto súd jednoznačne prihliadol na jeho názor a jednoznačnú vôľu žiť s matkou a v tejto súvislosti súd poukazuje aj na čl. 3 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa podľa, ktorého záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí. Podľa článku 9 Dohovoru, tento ukladá štátu povinnosť zabezpečiť, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti jeho vôli, okrem prípadov, keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia v súlade s platným právom a v príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa. V danom prípade maloletý X. vyjadril svoj názor, bez nátlaku a tak, ako to cíti. Z hľadiska rozhodovania o právach dieťaťa by malo byť také rozhodnutie, ktoré je na prospech detí a rešpektuje Dohovor o právach dieťaťa. Je potrebné však zdôrazniť, že žiadne rozhodnutie nemôže byť to najlepšie a správne, pretože dieťa prišlo o úplnú rodinu a už nikdy nebude možné dosiahnuť stav, ktorý je štandardný. Potom zostáva len možnosť, aby na dieťa rozchod jeho rodičov dopadol v minimálnej miere a to, čo môžu obidvaja rodičia urobiť pre svoje dieťa je, aby prestali so vzájomným seba obviňovaním, povyšovaním sa, začali spolu komunikovať na inej úrovni, ako doteraz, to znamená tak, aby dieťa prestalo byť týmito invektívami traumatizované. Je veľmi ťažké jednoznačne uviesť, čo je pre dieťa vhodnejšie, či bývanie u otca, či u matky, pretože na vývoj dieťaťa a jeho blaho vplyvajú mnohé ďalšie skutočnosti. Aj keď možno dieťaťu sa môže javiť prístup otca za nevhodný z hľadiska výchovy, môže ísť o kladný vplyv a nepochybne je treba udržiavať určitú disciplínu a podriať sa určitým pravidlám. Nie je vhodný postup, kedy by sa dieťaťu všetko dovolilo. V danom prípade obaja rodičia majú vhodné podmienky pre zabezpečenie riadnej starostlivosti o maloletého X., obaja rodičia majú dobrý citový vzťah k maloletému X. a naopak maloletý X. k obidvom rodičom. Na strane ani jedného z rodičov neboli zistené žiadne nedostatky, preto sa javí ako vhodnejšia forma výchovného prostredia striedavá starostlivosť, ktorú matka maloletého X. neodmieta, ale maloletý X. jednoznačne prejavil vôľu žiť s mamou a s otcom sa stretávať len počas víkendov. Maloletý X. je dostatočne rozumovo vyspelý na to, aby posúdil svoje rozhodnutie zostať len vo výchovnom prostredí matky. Súd tak rešpektoval predovšetkým názor maloletého X. a v konečnom dôsledku ho zveril len do osobnej starostlivosti matky, ktorá bude zároveň oprávnená maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok.“

Súd prvej inštancie upravil rozsah vyživovacej povinnosti zo strany otca na maloletého X. tak, že otcovi uložil povinnosť prispievať na jeho výživu sumou 180,-Eur mesačne, počnúc dňom 01. 10. 2017, ktoré prvoinštančný súd považoval za primerané veku a potrebám maloletého, ktorý navštevuje X. ročník základnej školy, venuje sa záujmovej činnosti a to jednak školskej a mimoškolskej, s ktorou sú zvýšené výdavky ale na uhrádzaní ktorých sa doposiaľ rodičia maloletého X. dohodli a uhradili ich spoločne. Okresný súd konštatoval, že „doposiaľ sa realizuje striedavá starostlivosť rodičov v týždenných intervaloch a počas tohto týždňa náklady na zabezpečenie potrieb a na výživu zabezpečuje každý z rodičov zvlášť a navyše otec maloletého X. prispieva na jeho výživu dobrovoľne sumou 110,-Eur. Súd preto nevidel dôvod určiť výživné vo výške 180 Eur späťne tak, ako sa matka malol. podaným návrhom domáhala.“

Okresný súd upravil styk otca s maloletým, „pretože v podstate sa rodičia maloletého X. na takejto úprave styku dohodli, avšak nenavrhlí súdu schválenie ich dohody o úprave styku.“

O trovách konania okresný súd rozhodol v zmysle § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“).

2. Proti rozsudku okresného súdu otec podal včas odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok prvoinštančného súdu a maloletého zveril do striedavej starostlivosti oboch rodičov. Odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. b/, e/, f/, h/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a v zmysle ustanovenia § 62 ods. 1 CMP.

Uviedol, že dôvodom pre vylúčenie striedavej starostlivostí môžu byť len kritériá v zmysle ust. 24 ods. 2 Zákona o rodine (t.j. záujem dieťaťa resp. lepšie zaistenie jeho potrieb), rozhodne nie citová naviazanosť na jedného z rodičov. Záver okresného súdu pritom vychádza výlučne len z vyjadrenia maloletého pred okresným súdom bez toho, aby prvoinštančný súd objektívne skúmal a najmä preukázal, že práve zverenie maloletého X. do osobnej starostlivosti matky je v záujme maloletého a že takto budú lepšie

zaistené jeho potreby. Taktiež okresný súd žiadnym spôsobom nezisťoval dôvody takéhoto vyjadrenia maloletého X..

V konaní matka spolu s ním opakovane deklarovali, že ich komunikácia je bezproblémová a dokázu sa dohodnúť na všetkých podstatných okolnostiach týkajúcich sa maloletého. Striedavá osobná starostlivosť sa realizovala bezkonfliktne nepretržite až do súčasnej doby. Matka sa v konaní pred prvoinštančným súdom vyjadrila, že so zverením maloletého do striedavej osobnej starostlivosti nemá problém, ale rešpektuje vyjadrenie maloletého X., že chce s ňou žiť a len z tohto dôvodu so striedavou osobnou starostlivosťou nesúhlasila.

Súd prvej inštancie neskúmal motív, ktorý viedol matku k podaniu návrhu. Podľa jeho názoru prvoinštančný súd sa nesnažil objektívne preskúmať, či je situácia skutočne tak dramatická, ako ju popisovala matka, resp. či je alebo nie je striedavá osobná starostlivosť v záujme maloletého. Hoci v konaní navrhoval vykonať znalecké dokazovanie za účelom posúdenia vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, uvedený dôkaz okresný súd odmietol vykonať. Je ťažko pochopiteľný postoj kolízneho opatrovníka, ktorý konštatoval, že obaja rodičia majú vytvorené vhodné podmienky na výchovu maloletého a na druhej strane navrhol zveriť maloletého výlučne matke, a to bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia.

Súd prvej inštancie mal skúmať, či sú splnené podmienky podľa § 24 ods. 2 Zákona o rodine, t.j. či takáto forma starostlivosti je v záujme maloletého a či budú lepšie zaistené potreby maloletého dieťaťa.

Okresný súd aj napriek dlhodobu funkčnému modelu striedavej osobnej starostlivosti neskúmal a v odôvodnení rozsudku nevysvetlil, prečo nie je vhodné tento model zachovať a aké zákonné dôvody ho viedli k výroku zveriť maloletého do starostlivosti matky.

Podľa jeho názoru je rozhodnutie prvoinštančného súdu arbitrálne, došlo k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý súdny proces a postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. ÚS 1554/14 zo dňa 30. 12. 2014. Mal za to, že nebol preukázaný žiadny racionálny a právne akceptovateľný dôvod, pre ktorý maloletý nemal byť zverený do striedavej osobnej starostlivosti. Jedine striedavou osobnou starostlivosťou je možné zabezpečiť maloletému realizáciu jeho práva na starostlivosť zo strany oboch rodičov v zmysle čl. 7 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Poukázal na to, že obaja rodičia majú s maloletým vybudované pevné a hlboké osobné vzťahy, majú vytvorené vhodné podmienky pre starostlivosť o maloletého a zároveň má vytvorené dostatočné podmienky, aby starostlivosť o maloletého dokázal zabezpečiť i po materiálnej stránke. Jeho pracovná doba mu umožňuje, aby v širokej miere trávil voľný čas s maloletým dieťaťom. Maloletý má v jeho bydlisku vlastnú izbu, vzdialenosť medzi jeho bydliskom a bydliskom matky je zanedbateľná (cca. 400-500 metrov). Maloletý netrpí žiadnymi zdravotnými problémami alebo vážnymi psychickými poruchami, v prípade ktorých by eventuálne striedavá starostlivosť mohla byť nevhodná. I vek maloletého si vyžaduje, aby súčasťou jeho výchovy bol i mužský vzor, ktorý by mu mal poskytovať práve on ako jeho otec.

Vyjadrenie maloletého X. pred prvoinštančným súdom považoval primerané jeho veku, avšak súd prvej inštancie žiadnym spôsobom neskúmal a nevyhodnotil dôvody, ktoré viedli maloletého k takémuto záveru. Argumenty maloletého majú emocionálny a citový základ, avšak vzhľadom na vek dieťaťa musí súd prihliadať na rozumovú a emocionálnu zrelosť maloletého a jeho vyjadrenie zohľadňovať v tomto kontexte.

Súd prvej inštancie pri rozhodovaní nezobral do úvahy ani predbežnú lekársku správu H. K. O. P. J. N. v G. G., ktorá konštatuje u maloletého X. zmiešanú poruchu N. a D. a odporúča naďalej realizovať striedavú osobnú starostlivosť. Okresný súd tento dôkaz žiadnym spôsobom nevyhodnotil a pri zohľadnení vyjadrenia maloletého v odôvodnení rozsudku nevyhodnotil emocionálnu zrelosť maloletého a jej dopad na samotné vyjadrenie maloletého pred súdom.

Účelom článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa je zaistiť, aby sa pri všetkých aktivitách týkajúcich sa detí vykonávaných verejnými či súkromnými inštitúciami sociálneho zabezpečenia, súdmi, správnyimi alebo legislatívnymi orgánmi, v prvom rade prihliadlo na najlepší záujem dieťaťa. To znamená, že každá aktivita vykonávaná v mene dieťaťa musí rešpektovať jeho najlepší záujem.

Najlepší záujem dieťaťa však nemôže byť zadefinovaný výhradne len prianím maloletého zisteným po rozhovore s dieťaťom. Rovnako prianie maloletého nie je jediným faktorom, ktorý je potrebné pri aktivitách vykonávaných inštitúciami, orgánmi a správou brať do úvahy a nemôže byť jediným dôkazom, ktorým súd odôvodni svoje rozhodnutie.

Ďalej konštatoval, že okresný súd napriek tomuto vlastnému konštatovaniu, ktoré je v prospech striedavej osobnej starostlivosti, zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky a to bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom odôvodnil nevhodnosť striedavej osobnej starostlivosti a jej prípadný negatívny vplyv na záujem dieťaťa.

3. Matka vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhla rozsudok prvoinštančného súdu ako vecne správny potvrdiť. Poukázala na ustanovenie § 38 ods. 1 CMP. Uviedla, že právo dieťaťa vyjadriť svoj názor je veľmi úzko prepojené s ochranou jeho najlepšieho záujmu, ktorý je možné vyhodnotiť práve prostredníctvom tohto, čo dieťa vyjadrí. Pri vyhodnotení základných štandardov rozhodujúcich pre naplnenie práva dieťaťa vyjadriť svoj názor by malo byť v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa zohľadnené aj na slobodné vyjadrenie názoru maloletým, pre vyhodnotenie jeho najlepšieho záujmu má prioritný význam jeho názor, pričom súd je povinný na názor maloletého prihliadnúť, čo by malo mať reflexiu v odôvodnení súdneho rozhodnutia. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 492/2015 z 22. 06. 2016, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7CoP/179/2013 z 30. 09. 2013.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že striedavá starostlivosť nie je v záujme maloletého, pretože maloletý bol vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť schopný samostatne prejavovať svoj názor na prejednávajúcu vec a opakovane v priebehu konania spontánne odmietol možnosť striedavej osobnej starostlivosti a ani len nenaznačil pranie striedavej starostlivosti, ba dokonca jeho práním bolo „ostať u maminky“, na ktorú je citovo naviazaný. S prihliadnutím na vek maloletého, na jeho citovú naviazanosť na ňu, jednoznačné postoje maloletého mala za to, že súd prvej inštancie správne prihliadal pri rozhodovaní o zverení maloletého do jej osobnej starostlivosti, na jeho pranie a postoje.

Ďalej poukázala na to, že pranie maloletého predstavuje tzv. „zásadné vodítko“ pri hľadaní jeho najlepšieho záujmu.

I v prípade, ak by súd prvej inštancie nariadil znalecké dokazovanie, i znalec by okrem iných zisťoval názor maloletého, ktorý by zohľadnil aj v znaleckom posudku. Znalecké dokazovanie by podľa jej názoru nebolo spôsobilé priniesť ďalšie relevantné skutkové zistenia, ktoré by mali vplyv na rozhodnutie súdu prvej inštancie. Vykonanie znaleckého dokazovania by vykazovalo znaky nevhodnosti, ktorým by sa len predĺžil priebeh súdneho konania. Znalecké dokazovanie má opodstatnenosť u maloletých detí útleho veku, resp. u maloletých, na ktorých názor nemožno prihliadať, čo nie je tento prípad, pretože maloletý je školského veku a je dostatočne rozumovo vyspelý na to, aby posúdil svoje rozhodnutie zostať v jej výchovnom prostredí. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie konal správne hospodárne, keď nepristúpil k vykonaniu znaleckého dokazovania.

Rozhodnutie súdu prvej inštancie je podložené i správou kolízneho opatrovníka. Odôvodnenie rozsudku okresného súdu spĺňa náležitosti podľa § 220 CSP.

4. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhol rozsudok prvoinštančného súdu ako vecne správny potvrdiť. Poukázal na to, že okresný súd rozhodol s prihliadnutím na vyjadrenie maloletého X. a vzhľadom na jeho najlepší záujem.

5. Otec vo vyjadrení k vyjadreniu matky poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. ÚS 1708/14. Uviedol, že okresný súd nevyhodnotil pri zohľadnení vyjadrenia maloletého X. jeho emocionálnu zrelosť a jej dopad na samotné vyjadrenie maloletého pred súdom, pričom nezobral do úvahy predbežnú lekársku správu H. K. O. P. J. N. v G. G. ohľadne zmiešanej poruchy N. a D. a odporúčal naďalej realizovať striedavú osobnú starostlivosť.

V súvislosti s vyjadrením matky poukázal na to, že rozsudok Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 4 CoP/64/2016 z 31. 10. 2017 sa týkal maloletého vo veku XX rokov a keby bol maloletý X. v tomto veku, v plnom rozsahu by akceptoval jeho rozhodnutie ohľadne výchovného prostredia.

6. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom odvolaním § 65, § 66 CMP, bez nariadenia pojednávania § 385 ods. 1, 2 CSP a contrario a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP) ani na jeho zmenu (§ 388 CSP) a v zmysle § 391 ods. 1 CSP vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Odvolací súd zdôrazňuje, že primárnou povinnosťou súdu v civilnom konaní je postupovať tak, aby bola zaistená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t.j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa ústavné kritériá vyplývajúce preň z Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd. Rozhodnutie súdu musí obsahovať dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah povinnosti rozhodnutie riadne odôvodniť sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle všetkých okolností každej veci.

8. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

9. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

10. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

11. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

12. Ústavný súd Slovenskej republiky sa opakovane vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie (viď napr. nález III. ÚS 119/03-30). Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

13. Jednou z esenciálnych náležitostí rozsudku je jeho odôvodnenie v písomnom vyhotovení. Civilný sporový poriadok stanovuje minimálne kritériá pre odôvodnenie rozsudku v ustanovení § 220 ods. 2 a s prihliadnutím na ustanovenie § 2 ods. 1, § 34 prvá veta CMP, podľa ktorého súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, ako sa vo veci vyjadril druhý účastník. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty účastníkov, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

14. Písomné vyhotovenie rozsudku musí okrem iných náležitostí obsahovať i súdom ustálený záver o skutkovom stave veci. Takýto záver musí vychádzať z čiastkových, ale pre rozhodnutie vo veci samej významných skutkových zistení. Jednotlivé preukázané skutočnosti (skutkové zistenia) je potrebné premietnuť do záveru o skutkovom stave veci (do tzv. skutkovej vety), ktorý stručne a výstižne vyjadruje skutkový stav veci (§ 215 ods. 1 CSP) a ktorý je východiskom pre právne posúdenie veci. Pre záver o skutkovom stave veci je rozhodujúce vyhodnotenie dôkazov z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, vierohodnosti a pravdivosti.

15. Ďalej z odôvodnenia rozhodnutia súdu musí vyplývať i vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a na druhej strane právnymi závermi na strane druhej. Požiadavka preskúmateľnosti právneho posúdenia veci pritom nie je splnená za situácie, keď odôvodnenie rozsudku obsahuje iba odkaz, príp. výpočet právnych predpisov, ktoré súd na zistený skutkový stav použil. V dôvodoch rozhodnutia je totiž nevyhnutné uviesť právne aplikačné

úvahy, ktoré viedli súd k podriadeniu skutkových okolností pod príslušnú právnu normu. V záujme preskúmateľnosti odôvodnenia právneho posúdenia veci je rovnako potrebné, aby súd v odôvodnení rozsudku presvedčivými argumentmi vyvrátil právne nesprávne námietky účastníkov.

16. Primárnou povinnosťou súdu v civilnom konaní je postupovať tak, aby bola zaistená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov a na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, pokiaľ nemá o ich pravdivosti dôvodné a závažné pochybnosti. Bez zistenia právne rozhodných skutočností nie je možné pristúpiť k procesu vyhľadávania právnej normy, resp. k jej interpretácii a následnej aplikácii na zistený skutkový stav.

17. Dokazovanie musí byť v súlade nielen s procesnými normami upravujúcimi mechanizmus zisťovania právne rozhodných skutočností, ale aj s právom účastníka na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

18. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súd zistí skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodne tak, že jeho skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

19. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že rodičia maloletého X. spolu nežijú. Maloleté dieťa bolo v striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov na základe dohody rodičov, ktorá nebola schválená súdom.

20. Podľa ustanovenia § 36 ods. 1 zák. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „Zákon o rodine“) rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

21. V priebehu prvoinštančného konania otec žiadal zveriť maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov. Otec navrhol písomným podaním zo dňa 23. 01. 2017 nariadiť znalecké dokazovanie ohľadne vhodnosti zverenia maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov (viď. č.l. 88- 93 spisu).

22. Z ustanovenia § 24 ods. 2 Zákona o rodine vyplýva, ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

23. Odvolací súd uvádza, že zverenie dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti znamená zveriť dieťa do starostlivosti striedavo jednému a druhému rodičovi na presne stanovené časové obdobie. Striedavá osobná starostlivosť umožňuje maloletému dieťaťu primeraný kontakt s obidvoma rodičmi a prispieva k jeho zdravému citovému a psychickému vývoju.

24. Je nesporné, že dieťa má právo na oboch rodičov. Zavedenie striedavej starostlivosti do nášho právneho poriadku vychádza zo znenia čl. 18 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa, z ktorého vyplýva „Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia vynaložiť maximálne úsilie na to, aby bola uznaná zásada, že obidvaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a rozvoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí byť pritom najlepší záujem dieťaťa.“

25. Ustanovenie § 24 ods. 2 Zákona o rodine neumožňuje bezdôvodne odmietnuť zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti. Súd môže zveriť dieťa do striedavej starostlivosti obidvoch rodičov za splnenia podmienok, že obidvaja rodičia sú spôsobilí dieťa vychovávať a ak o osobnú starostlivosť majú obidvaja rodičia záujem. Pokiaľ záujem o striedavú starostlivosť prejaví len jeden z rodičov, eventuálne ak jeden z rodičov bude zabraňovať snahe druhého rodiča o uzatvorenie dohody

ohľadne striedavej osobnej starostlivosti, nie je daný dôvod na vydanie zamietavého rozhodnutia súdu. Aj v týchto prípadoch súd musí skúmať, či bude striedavá starostlivosť v záujme dieťaťa.

26. Odvolací súd zdôrazňuje, že záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú (viď Čl. 5 Zákona o rodine). Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä : a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

27. V posudzovanej veci súd prvej inštancie prihliadol jedine na názor maloletého vo veku X rokov, ktorého pránim bolo, aby bolo zverené do osobnej starostlivosti matky, nakoľko „Nechce byť v striedavej starostlivosti, pretože mu je smutno za maminkou a taktiež ďalším dôvodom, prečo nechce byť v striedavej starostlivosti je to, že maminka je na neho milšia a ocko na neho kričí, keď niečo zlé spraví. Ocko je prísnejší ako maminka, má radšej maminku z dôvodu, že je k nemu milšia.“ Súd prvej inštancie konštatoval: „ V danom prípade obaja rodičia majú vhodné podmienky pre zabezpečenie riadnej starostlivosti o maloletého X., obaja rodičia majú dobrý citový vzťah k maloletému X. a naopak maloletý X. k obidvom rodičom. Na strane ani jedného z rodičov neboli zistené žiadne nedostatky, preto sa javí ako vhodnejšia forma výchovného prostredia striedavá starostlivosť, ktorú matka maloletého X. neodmieta, ale maloletý X. jednoznačne prejavil vôľu žiť s mamou a s otcom sa stretávať len počas víkendov.“

28. Zo správy O. P. J. N. G. G., M. H. K. X so sídlom J. L. N. X, G. G. zo dňa 29. 06. 2017 vyplýva, že maloletý X. E. je „H. O. sa rozvíjajúci, v D. X. a F. prejave (Q. S. Q.) aj s S. zložkou. Manipulatívne správanie zisťujeme dominantne voči matke. K otcovi tiež tendencia k M., dieťa je traumatizované V. K. symptomatikou (viď anamnéza). Voči matke zisťujeme aj zvýšenú citovú/emočnú fixáciu. Akcentovaná je výchovná nejednotnosť a nedostatočne pevné výchovné hranice u dieťaťa, ktoré stoja v popredí porúch správania a emotivity. Masívna J. vývinu osobnosti dieťaťa, na pozadí J. terénu osobnosti. Osobnosť detská, vo vývine, t.č. bez výraznejších K. N. a D.. Dg.:P. (L.)- F.. Odporúčanie : striedavá starostlivosť je indikovaná aj naďalej, nakoľko X. obaja rodičia saturujú dostatočne. Matrimoniálne nezhody medzi rodičmi by nemali zasahovať do výchovnej starostlivosti o dieťa.“ (viď č.l.143 spisu)

29. Odvolací súd nepopiera, že maloleté dieťa, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, má právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni (viď Čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa). I z ustanovenia § 38 ods. 1 Zákona o rodine vyplýva, že súd prihliadne na názor maloletého v pozícii účastníka, ak je schopný vyjadriť samostatne svoj názor.

30. Odvolací súd zdôrazňuje, že konečné posúdenie záujmu maloletého dieťaťa v prejednávanej veci patrí jedine súdu, v ktorého dispozícii je i oprávnenie k prípadným korektúram predstáv a názorov dieťaťa o tom, čo je pre neho v konkrétnej veci vhodné, resp. prospešné a čo nie je, preto k názoru maloletého súd prihliada vzhľadom na jeho vek, rozumovú a citovú vyspelosť. Nie je ale možné, aby súd postoj (názor) maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzal a aby svoje rozhodnutie založil jedine na práni dieťaťa a nie po starostlivom a komplexnom posúdení jeho záujmov.

31. Podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd sa náležitým spôsobom nevyporiadal s kardinálnou otázkou, a to či zverením maloletého do osobnej starostlivosti matky budú lepšie zaistené potreby maloletého ako v prípade, ak by zostal v striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, a teda či zverenie do osobnej starostlivosti matky bude v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Odvolací súd má za to, že v predmetnej veci bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie, pričom z odôvodnenia rozsudku nie je možné vyvodiť, z akého dôvodu súd prvej inštancie nevykonal ďalšie dôkazy navrhnuté otcom (nariadenie znaleckého dokazovania).

32. Pretože okresný súd týmto spôsobom nepostupoval, je možno konštatovať, že nedostatočne zistil skutočný stav veci (§ 35 CMP) potrebný pre objektívne a správne rozhodnutie vo veci.

33. S prihliadnutím na predpokladaný rozsah ďalšieho dokazovania (prešetrenie aktuálnych pomerov u matky a otca vrátane aktuálneho príjmu matky a otca, nariadenie znaleckého dokazovania za účelom zistenia adekvátnosti zverenia maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, resp. do starostlivosti toho - ktorého rodiča vrátane zistenia podmienok pre realizáciu styku s maloletým) je potrebné, aby dokazovanie v naznačenom smere vykonal prvoinštančný súd.

34. Vzhľadom na uvedené odvolaciemu súdu neostávala iná možnosť, ako rozsudok okresného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

35. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 CSP).

36. V novom rozhodnutí rozhodne okresný súd i o náhrade trov celého, teda i odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletému tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnené premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).